

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ
 y
 REDACCIÓ
 CARRÉ NOU DE S. FRANCESCH
 núm. 27, pis 2.^{on}
 BARCELONA.

PERIÓDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

FORA DE BARCELONA
 cada trimestre
 ESPANYA, 8 rals.
 CUBA Y PUERTORICO, 16.
 ESTRANGER, 18.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

MISERIAS.

(c) Ministerio de Benaventurats los inundats qu' al menos menjarán de limosna..... si 'ls donatius no pasan per Madrid.

concert que 's celebra al teatro del Circo divendres dia 7. Es lo tribut que pagan als inundats los principals artistes de Barcelona. Las Sras. Fossa y Tormo y 'ls senyors Amigó, Garcia, Martinez, (D. Claudio), Martí, Obradors, Pujol, Tormo, Rodoreda, Rodríguez Alcántara, Roudil, Vidiella y altres, á més de las bandas de Artilleria é Ingenyeros pendrán part en aquest concert, que será un verdader aconceiximent musical.

Solsament la caritat pot produhir l'unió de tants y tant bons artistes.

Com que al Liceo 'l divendres no hi ha ópera, esperem que tots los òlarmónichs se reuniran en lo teatro del Circo.

Se preparan encare més funcions á benefici dels inundats.

Los empressaris comprenen que no pot ferse tot en un dia, y 'ls periodistas també. Per lo tant, ells que vanjan fent y nosaltres anirem relatant.

Pero vostés per la seva part, no deixin de anar al teatro.

N. N. N.

ALS ESTUDIANTS.

Sou uns braus: may en la vida ningú havia imaginat vostra massa tota unida, lluytant valerosa, ardida en pro de la caritat.

Fins are no 'us coneixíam, us creyam indiferents...

Quan nosaltres combatíam, no pensavam, no sabíam qu'erau tots, tots uns valents.

Sí; creyam que per vosaltres l'amor patri era 'l darrer...

Avuy venint ab nosaltres, hém vist que molt més que 'ls altres teníu voluntat d'acer.

No sou d'aquella confosa turba que en brassos del vici viu gastada y neguitosa, y sols se revifa y gosa entre 'ls saraus y 'l bullici,

No, no: sou de la valenta y noble rassa espanyola; sou de la nissaga ardenta que quan pe 'l bè lluytá intenta, salta las montanyas, vola...

Als ulls del mon heu probat que quan l'infortuni us crida sabéu corre al seu costat, deixant tot olvidat, sacrificant fins la vida.

Barcelona conmoguda, ha vist als seus estudiants fer una campanya ruda per la pátria desvalguda, pe 'ls nostres pobres germans.

Hos ha vist pe 'ls seus carrers en mitj del aygua y del fanch, caminant units, en pés, sense deturarvos res, donant la salut, la sang.

Incansables, decidits Barcelona us ha mirat, despertant los honrats pits, combatint ab nobles crits per la santa caritat.

¡Bè per vosaltres! L'amor als desgraciats us ha unit: héu seguit l'impuls del cor y fent bè héu cubert d'honor lo vostre cos distingit.

Jamay quedarà marcida vostra gloriosa corona; ningú olvidará en la vida l'espectacle que enternida ha contemplat Barcelona.

Al veure 'l vostre fervor, nostra fé s'aviva y creix. Si pe 'l bè, si per l'amor treballéu ab tal valor, per tot faréu lo mateix.

Desde aquest jorn endavant tots seréu per sempre més nostra esperansa constant; sempre us voldrém al davant del gran carro del progrés.

Héu guanyat un timbre honorós, ardis, valents estudiants; teníu un titol gloriós, lo més gran, lo més preciós: sou tots dignes ciutadans.

¡Hurra! Seguíu caminant, enaltíu la vostra historia; miréu tots sempre endavant, y per la pátria vindrán dias de ditxa y de gloria.

C. GUMÀ.

ESQUELLOTS.

Ja poden dirho per tot' arreu. May s'havia fet á Barcelona lo que s'ha fet aquesta

vegada á favor dels inundats de Murcia, Alicant y Almeria.

La qüestació pública fou un espectacle verdaderament conmovedor.

Lo recaudat en aquest concepte passa de tres mil duros: las robas, géneros, mantas, etc. valen molt més encare.

Barcelona, castigada per la crisis, dona tot lo que pot.

Los estudiants ván lluhirse sempre, fins á l'últim moment.

Tractantse de fer bè no hi ha fatiga: tractantse de socorre als inundats no ván coneixe descans.

Algun dia plovia y ells per xó captavan. Los católichs solen dir en las contrarietats qu' experimentan:—Més vá patir Déu per nosaltres.

Los estudiants, al mullarse, deyan:—Més ván mullarse 'ls pobres infelissos de Murcia.

Rasgos conmovedors: Vá haverhi una dona que no duhent cap quarto, vá entregar un mocador de seda que duya al cap.

Alguns obrers sense treball, no podent donar un céntim en metálich, varen oferirse á treginar gratis los fardos de roba.

En alguna botiga l'amo mogut per l'entusiasme vá treure 'l calaix y vá abocar tot lo qu' en ell hi havia á la panera que anava ab lo carro.

Un subjecte entregá á un estudiant lo porta-monedas: aquest l'obri y 'n tregué una pesseta; pero 'l duenyó de la prenda l'hi abocá tot lo contingut á la safata.

Los inundats de Murcia son desgraciats. Passan de doscents los bitllets recullits de diferents loterías. Donchs s'han mirat un per un ab tot lo cuidado, y ni un sol ha tret fins are.

Aixó es una lliadó pels que jugan á la rifa. Si ells sabian lo difícil qu'és tréurela, tirarian los quartos que cada senmana s'hi gastan á una guardiola, al cap de l'any la trencarian y la rifa la trobarian dintre.

Per la funció del Circo (companyia italiana) van repartirse localitats entre algunas personas de distinció, encarregant que las tornessin los qui no volguessin aprofitarlas.

Entre altres vá tornar dos palcos acompanyats de catorze duros D. Federico Ricart; quatre butacas acompanyadas de deu duros D. Federico Marcet y dos butacas acompanyadas de dos duros D. Joseph Anton Muntadas y l'advogant D. Joseph Joan Cabot.

En cambi D. Baltasar de Bacardi vá tornar las sevas, manifestant simplement que no podia assistir á la funció.

Desitjem de totas veras que 'l Sr. Bacardi á forsa de rasgos de economia, vegi aumentar la seva fortuna, sense necessitat de las benediccions dels inundats de Murcia.

En Fontrodona s'empenyava un d'aquests dias en plantificar una tranvia pel carrer de Fernando.

Vá defensar l'idea ab molt calor, apesar de lo qual ne sortí derrotat.

De manera que 'ls tranvias, fins avants de sortir al carrer ja fan desgracias.

Perque la derrota del Sr. Fontrodona en lo seno del Ajuntament es una verdadera desgracia.

Al carrer Ample casi tots los vehins s'han quedat sense aygua.

De alguns altres carrers tenim las mateixas noticias. De manera que á Barcelona sempre succeheixen anomalies.

Per tot arreu quan plou hi ha aygua, aquí ab la pluja vé la sequia.

Després dels de Murcia 'ls de casa. Cada dia 's tancan novas fábricas, cada dia un gran número de obrers quedan sense feyna, y desitjosos de treballar están sense que ningú 'ls occupi.

Aquesta miseria s'amaga avergonyida dintre de casa seva y no surt al carrer mentres puga estarse'n.

¡Mes, ay del dia en que surtí!

Nosaltres creyém que s'ha de treballar molt y en diversos sentits en favor dels obrers.

En primer lloch reunint fondos per sostenir cuynas económicas y tendas de comestibles de bona calitat y escepcional baratura.

Res de restaurants: l'obrer sense feyna es un pobre vergonyant y molts cops s'estimarà més morir de fam que sortir á fer ostentació pública de las sevas necessitats. Donéuli tots los medis de que puga menjar á casa seva rodejat de la seva familia y prestaréu un gran servey á la moral y á la dignitat del obrer.

S' hauria d'obrir una suscripció de un tant fixo cada mes pera sostenir de un modo regular aquestas institucions.

Apart d'aixó las autoritats, sobre tot l'Ajuntament prestaria un gran servey obrint obras públicas. ¿Qué fá la Muralla de Mar? ¿Perque no s'intenta la reforma de Barcelona?

¿No hi ha diners? Que se n'emallevin, que més val gastarlos en aixó qu' en vestir los gegants y anar á la professó de Corpus.

Las crisis presentan un carácter constant. Figúrinse un carro que s'atasca: l'hi donan un bon cop de má y arriba tranquilament al seu destino.

Atascat está 'l carro: vinga 'l cop de má que falta. ¿No 's recordan de la crisis de 1868?

¿Com vá acabar? Derribant la Ciutadela.

Construhim donchs lo carrer de Bilbao, lo de la Reforma: tots los que hi haja que fer. Lo treball sempre es fecundo, lo treball porta diner, lo diner porta cambi, 'l cambi moviment, y ab lo moviment es com s'acaban las crisis.

LO PLANY DEL TOCINO.

En vá de triquina,—fém corre noticias: de res nos serveixen—los planys y gemechs, ¡Oh gent inhumana!—¿Perque 'ns sacrificas? ¿No diu lo gran Darwin—que tots som parents?

Quan del mes d'Octubre—n' arriba lo quinze no més pensan cáfres—ab nostres pernills; somian botifarras—bons tallis de llomillo y vingan salsitxas—fins á quedar tips.

Ja avants de la fetxa—del nostre suplici en la Bona nova—ns matéu á cents y de contrabando—cap á Barcelona y un cuarto per unsa—mes car nos venéu.

Caribes famélichs—s'hi tiran com fieras dantse esgarrapadas—per pode'ns comprá: hi ha home que s'gasta—mitja senmanada tot de botifarra—per fersen un fart.

Los mossos de fonda—ab la mitxa rialla van de taula en taula—dihentne tot baix: —Avuy hi ha llomillo—del fresch ab monjetas... Y tothom contesta.—¡Portéumen un plat.

Jo fins considero—si un any no matessin hi hauria bullangas,—y tiros... ¿qui sap? portantne banderas—cribant com dimonis en lloch de Pá y Toros—¡Botifarra y pá!

¡Me faig are l'cárrech—perque nos engreixan donantnos patatas—bullidas ab cols! jo 'm creya que fera—per més obsequiarnos y tot era pillos—per troba'ns més bons.

¡Mal haja fins l'hora—que Alá vá permetre que 'ls moros d'Espanya—toquessin lo dos! Alló es gent decenta—'s creuhen fé un crimen tan sols de pensarse—que 's pot menjar porch.

Si fossen encare—aquells varons dignes los amos d'Espanya—com eran avants, seria 'l tocino—lo que l'hi pertoca tal volta á la ciencia—hauria ajudat.

Los amos nos tenen—ab tant de cuydado!... com nos podem creure—tractantnos tan bè que pensin matarnos;—aixó es villanía aix's al suplici—nos portan com bens.

Los cruels ¡ay! nos matan—en nostre infantesa quan tot just la mare—nos posa en lo mon, ¡veixéu fernos homes!—¡Que 'ns donguin las armas! ¡Vingueu cara á cara—á fernos la por.

Jo si que no 'u creya—vingui á Barcelona' trempat com un ginjol—ab quatre companys; los amos darrera—ab unas canyetas per treurens las moscas—y fens caminá.

Soch franch los ho juro—'m creya, no ho duplin que l'amo 'ns portava—per fernos viatjar y veure las festas—que un hom s'espavila pues sempre es molt útil—baixar á ciutat.

Pero al mateix dia—de nostra arribada tot just feya una hora—que habiam sopat, que sento com l'amo—de mi enrahonaba. ¿Qué diu? Oh desgracia—me vol fer mata.

Sentir aixó y caure—vá ser cosa feta: tot d'una m' repenso—no vull ser cobart ¿no ets porch?—dons ets noble—no fém ximplerías. ¡Ay mare quin trago—per quan ho sabrás!

La nit ni pensarhi—qui dorm, impossible, mil sombras fantásticas—me voltan per tot, ja veig com esmolan—las eynas fatídicas ja 'm sembla trobarme—dintre un llit de foch.

Per fi es ja de dia,—estiro lo morro per veure si trobo—un lloch per fugir. Qu' es cas! L' asesino—ha pres providencias avans de cometre—tan horrorós crim.

Al últim nos trehuen—passém ja la porta

y l' amo 'm fá corre—per forsa ó de grat; ja som á una casa—ahont veig que hi entraba tot una familia—de nostres germans.

Oh sort malehida!—Es lo Matadero! entrém y aquells bárbaros,—me lligan á un pal, després ja 'm ajehuen...—Mahoma perdónam y fes que 's rebenti—qui menji ma carn.

J. DERN.

QUÈNTOS.

Un galifardéu acompanyat de un que acostuma á al-sar lo cotze ab molta freqüencia, visitan un país desconegut y 's crusan entre ells las següentes apreciacions:

—¡Magnífich paisatje!
—En efecte, no es lleig.
—¡Hermosa vegetació!..... ¡Superbas rocas!..... No s' hi lamenta res sino la falta d' aygua.
Contestació del borrarxo:
—Si; també hi falta una mica de ví.

Cham, l' inimitable dibuixant francés, que fá cosa de un mes y mitj qu' es mort, era un subjecte alt com una perxa y prim com un clau.

Apart de aixó no han vist vostés un home més xistós. Un dia parlavan de la mania que tenen casi tots los artistas y homes célebres de distingirse ab alguna cosa diferent de lo que constitueix sa especialitat.

Se citavan las pretensions del pintor Ingres á tocar lo violi; del pintor Delacroix á escriure, de Rosini á coure.

—Y vosté, Cham, ván preguntarli, ¿quina es la seva aspiració?

Resposta de Cham:
—Jo?... Criar panxa.

L' hereu de un millonari acut á una botiga de pompas fúnebres per entendre's sobre 'ls gastos d' enterro de un seu oncle riquíssim.

Discuteix ab molt calor fins los més insignificants detalls, y en lo fondo de tot s' hi descubreix una cosa: desitjos de gastar lo menos possible.

—Me sembla, diu l' amo, que l' hereu universal de un millonari, podria ser una mica més rumbós.

L' hereu sense vacilar, respon:
—Home de Déu, si per enterrarlo 'm demanéu una quantitat tant forta, ¿qué no m' hauriau demanat per matarlo?

Un fulano tenia, com molts altres, la costum d' en-matllevar llibres y no tornarlos.

Quan algú l' hi tirava en cara aquest vici, solia respondre:

—D' aquesta manera retinch més facilment lo que contenen.

Se moria una persona que poseia una fortuna y un capellá l' auxiliaba.

Per supuesto 'l capellá no feya més que posar en práctica totas las astucias piadosas per ferli fer una deixa á l' iglesia.

Lo moribundo que conservaba molt clar l' enteniment movia 'l cap de un cantó á l' altre ab disgust; al veure tanta perfidia, exclamá:

—Mossen Saldoni, amagui las cartas: miri que l' hi veig lo joch.

Una noya inficionada per la lectura de novelas románticas va caure á un riu, corrent gran perill d' ofegarse.

Extreta de l' aygua y trasladada á casa seva, encare no recobrá la paraula, exclamá:

—Jo vull casarme ab lo meu salvador, siga qui siga.
—No, filla mèva, deya sa mare, es impossible.
—Ay mamá, si no puch casarmhi 'm moriré.
—¿No sabs qui t' ha salvat?
—¿Qui?
—L' Turch.

Lo Turch era un magnífich gos de Terranova.

La vigilia de casarse ab una nena bastant acomodada 'l tronera Enrich, que passava per home de bona posició, se passejava trist y cap-ficat.

—¿Qué t' alguna cosa? l' hi preguntava la seva futura sogra.

—Res enterament, responia l' Enrich.

Al endemá del matrimoni una plaga de acreedores vá invadir lo domicili conjugal, terribles com la plaga de la llagosta.

—Vosté vá enganyarnos, cridava la sogra roja d' ira com una grana.

—Jo?
—Si, vosté.
—Senyora; recordi que ahir vá preguntarme: «¿Qué

t' alguna cosa?» «Res, enterament,» vaig respondre, y es la pura veritat: yo no tinch un céntim.

Una anécdota picant.

L' abat Terrasson estava morintse, y 'l rector de la parroquia s' esforcava en confessarlo.

—Es inútil, digné aquell: ja tinch la llengua mitj paralísada y á més hi perdut la memoria.

—Pero.... ¿es possible? preguntava 'l rector.

—Miri, digué l' abat, com iluminat per una idea salvadora, arribis á la cuina, allá hi trobará á la Pauleta, que 's confessi ella per mí: ella l' hi contarà tot com si fós jo mateix.

Alejandro Dumas en temps de Lluís Felip era miliciano y perteneixia á una companyia de granaders.

Un dia, venint de montar la guardia vá anarse'n á esmorsar ab uns quants amichs, y al sortir al carrer vá posarse la granadera al revés, es á dir, ab la placa al darrera.

Naturalment tota la gent girava la cara per mirarse 'l. Y Dumas deya:—Mirin, tothom me mira! Lo que t' ser un home célebre.

Un devia vint duros á un seu amich, y un dia que vá treure's una dobleta de cinch duros de la butxaca, l' acreedor vá preguntarli:

—¿Quán me tornarás aquells cinch duros que vaig deixarte?

—Home, t' equivocas, vá respondreli, no 't dech cinch duros, sino vint.

—Bueno, pero doname 'n cinch y 't faig franch dels altres.

—Cá, barret: més m' estimo déurete 'n vint que dar-te 'n cinch.

Un jutje del temps antich no tenia més que una fórmula per pronunciar una sentencia.

Si l' acusat era un vell, deya:

—Que 'l penjin, es un gat vell que n' ha fetas moltas.

Si l' acusat era un jove, deya:

—Que 'l penjin, que es un jove que no 'n faria pocas ni gaires.

Una dama mundana que reb visitas en lo primer pis, se troba davant de un marqués que la freqüenta molt sovint.

—Clareta, una cosa 't demano.

—¿Qué?

—Que treguis al porter y 'n posis un' altre. Avuy hi he tingut un acalorament.

—Es impossible.

—¿Perqué?

—Perque 'l porter es lo meu pare.

Un home anava pèl carrer tot trist y cap-ficat.

—¿Qué tens? vá preguntarli un amich.

—Que dech una quantitat y no podré satisferla.

—Y per xò estás trist?

—Per xò.

—Home, no sigas tonto, y deixa aquesta tristesa y aquest amohino pèl teu acreedor.

EPIGRAMAS.

—Tant estima á la Ramona deya 'l noy Boix entrístit, que per mantení á la dona treballa de dia y nit.

M. T.

De un ninxo alt del cementiri quan obras hi estavan fent un cap de mort de repent vá caure al cap de 'n Baldiri que 'l deixá mort al moment.

Y contemplant ab cor fort una tant terrible sort

un fosser molt sério diu:

—Vet' aquí que un cap de mort pot malmetre un cap de viu.

F. Ll. y B.

—¿Qui es aquell tronat tant sech?

¿Qué mira? ¿Qué busca allí?

¡Calla! Si es D. Valentí... un poeta... ja 'l conech.

—Donchs si dius que 's un poeta no hi posis dupte, noy gran:

déu buscá algun consonant ó sino alguna pesseta.

A. A.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.
Que 't casas Pepet ja sò, mes avans de dá aquest lu

lo que no he dit á ningú are jo t' advertiré.
Que casante ab una tot dos primera ab una dona que lo seu prima segona es passá 'l tres dos, si pot.
Y per fi, sens dir mentida, ho deu fer que está entre llana, que no estima á sa germana y es molt tersa repetida.

J. RERREF.

II.

Segona tot me vá dir que ab en prima 's casaria més com qu' ell es un perdut no ho volgué la seva tia.

B. ROMO y M.

MUDANSA.

Tinch un gós de tot molt pura que per la tot es molt bó pero t' la tot y aixó are francament m' apura.

MELIS.

ENDEVINALLA.

Me gastan per mar y terra, puch ser de molts materials y fins en casos formals soch un instrument de guerra.

P. FARRÓ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1 2 3 4 5 6 7 8—Un siti de recreo
1 2 3 4 2 6 7—Una isla.
3 7 5 8 4 2—Un nom d' home.
3 4 5 7 8—Un animal de mar.
2 1 4 7—Un edifici de Barcelona.
3 4 8—Un vegetal.

TRENCA-CLOSCAS.

Barcelona, Irun, Vilafranca, Montblanch, Ibiza, Olesa, Dinamarca.

LA NINON.

COMBINACIO NUMÉRICA.

• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •

Substituir los pichs ab fraccions decimals que sumades vertical, horizontal y diagonalment donguin 4'50.

A. MINISTRES.

GEROGLIFICH.

X D F
Ret 2° 2° L
A Llustrina

JOSPITINGLES.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

1. XARADA 1.^a—Portamonedas.
2. IDEM 2.^a—Orgas.
3. ENDEVINALLA.—Lo pensament.
4. ANAGRAMA.—Persa peras aspre.
5. QUADRAT NUMÉRICH.—8 6 4 6
6 8 6 4
4 6 8 6
6 4 6 8
6. CONVERSA.—Narcis.
7. TRENCA-CLOSCAS.—Esparraguera.
8. GEROGLIFICH.—Petit home gros barret.

ALMANACHS AMERICANS DE PARET.

AB XARADAS, EPIGRAMAS, ENDEVINALLAS Y FINIS GUIATS PER LAS CUINERAS.

Gran asurtit per tots los gustos y totas las fortunas. Dibuixos variats, cromos perfectes, incrustacions d' or, formas distintas y elegants, tamanyos de totas classes y preus baratíssims, desde 2 rals fins á 18. Tot aixó ho trobaran en la llibreria de 'n Lopez, Rambla del mitj, 20. Vajin á veure'ls y se convencerán que no exagerém.

VENTA AL POR MAJOR Y MENOR. Als correspon-sals s' otorgan grans rebaixas.

Barcelona: Imp. de Lluís Tasso, fill, Arch del Teatro, 21 y 23.